HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לאשתא תילתא. שחפת שלישית שבאה מג׳ ימים לג׳ ימים: **סילוי.** ענגיים (א) קטנים: **ושבעה ליבי.** קסמים: **כשורי.** קורות: **ושבעה סיבי.** יתידות קייבל״ם בלע״ז: **משבעה גשורי.** גשרים: **ז׳ פינרי.** לנור הדלת חור האסקופה שליר הדלת סובב בו: **כופרי.** זפת שזופתין הספינות: **ארבי.** ספיגות: **ושבעה בוני** (ב) **כמוני.** גרעיני כמון. ל״א בוני כמון גרסי׳ מלא אגרוף: **ושבעה ביני מדיקנא דחלבא סבא.** שבעה נימי מזקן כלב זקן: **אשתא למירפא.** חולי שמתממת וקודחת את הגוף: **ווריני.** סגה: **ליחרוק.** איקקרי״ר כמו דמיבלע חירקייהו דאלו טריפות (חולין דף עט.): **ויאמר משה.** משום סיפיה מדוע לא יבער הסנה: **כי סר.** שיסור החולי: **אל תקרב הלום.** שלא יקרב זה החולי אליו: **ויתפיה ולפסקיה.** סמוך לקרקע. ליתפיה ישפיל: **דמייבא.** שאתה שפל: **דתמיהא אשתא.** שראית האש: **לסימטא.** שחין קרו״ג בלע״ז: **בוצויה מסמסייה לסכסייה.** שמות המלאכים על שם שקורעים וממסמסים ומכסכסים אותו. בז לשון בזעת (מ): **מארעא דסדום.** כך הוא הלחם ולא מסדום באו: **בוך בויך.** אין לו משמעות אלא כך הוא הלחם: **עייניך ניך.** מראין ניך שלא תאדים יותר: **אחריך ניך.** שלא תרחיב: **לקנוט.** שנקלט זרעו בשרירי בטנו שלא יוליד: **לציפה.** אוגפול״ם אבעבועות כך לשון רבי יצחק ברבי מנחם נ״ע. ולשון רבותי לציפה למי שכופהו שד: **לימא הכי.** לחש בעלמא הוא: **הויא דפקיק דפקיק הויא.** לחש הוא: **ליט אבר ומשומת.** מקולל ונשבר ומשומת יהא שד זה ששמו בר טיט בר טינא: **לשידא דנים הכסא.** אם הזיק ליומא לחש זה: **אקרקפי דארי.** בראש הארי זכר: **ואאוסי דגורייתא.** ובחוטם לביאה נקבה: **אשכחתא לשידא בר שריקאי פנדא.** כך שמו: **במישרא דרבי חבטיה.** בערוגת כרשין הפלתיו: **בלועא דחמרא חטרפיה.** בלחי החמור הלקיתיו: **מאן תנא.** דקתני וכל אדם ואפילו עני שבישראל: **רבי שמעון.** בפרק שמונה שרצים (ט): **בני מלכים.** הלכך לעני נמי חזיא ולא גנותא דידיה דליתחזיא כיוהרא ושליף מי נמי דמגו דחידוש הוא שליף ומחוי: **בארגיג בכסותו.** ולא שליף ליה ומחוי: **מתני׳ דרבי האמורי.** ניחוש הוא וכתיב ובחוקותיהם לא תלכו (ויקרא יח): **גמ׳ לשיחלא.** לכאב האוזן ותולין באוזנו: **לשיחא.** יש שעשאו כדי שישן ויש כדי שלא ישן: **דחייא.** של שן שועל חי: **לזירפא.** נפח מכה דבלל פרזלא זריף והאי מסי לזירפא: **שיש בו משום רפואה.** שנראית רפואתו כגון שתיית כוס ותחבושת מכה. ופרכינן הא אין בו כו׳ כגון לחש שאין ניכר שיהא מרפא יש בו משום דרבי האמורי בתמיה: **דליחוש חיליה.** שעל ידי שהוא שמן וכחו רב פירותיו נושרין: **דליחזוה אינשי.** ולשמנא עבדי ליה לאודעי דמשיר פירותיו: **טמא טמא.** הוא עצמו אומר טמא רחקו מעלי: **כונסי.** אשכול תמרים וסימן הוא שמשיר פירותיו: **בפרק אמורא׳.** בפרק אחד (ב) ששנו בתוספתא דמסכת שבת בהלכות דרבי האמורי: **א״ל.** רבי חייא לתנא: **כולהו אית בהו.** כל השנויות שם אל תטעה לומר באחד מהן אין בו משום דרבי האמורי אלא בכולן אתה שונה יש בו לבר מהני ג׳ אלו שאפרש לך: **מי שיש בו עלם וכו׳.** ולחש דנגעלתא כמחט אלו ג׳ לבדם אין בהם: **חד חד נחית.** לחש הוא: **לאדרא.** עלם של דג שישב לאדם בושט: **שייא שייא.** לחש הוא רד רד:

לאשתא תילתא לייתי שבעה סילוי משבעה דיקלי ושבעה (ג) **ציבי משבעה כשורי ושבעה סיבי משבעה גשורי ושבעה קטימי משבעה תנורי ושבעה עפרי משבעה** (ד) **סנרי ושבעה כופרי משבעה ארבי ושבעה בוני כמוני ושבעה ביני מדיקנא דכלבא סבא ולציירינהו בחללא דבי צוארא בנירא ברקא א״ר יוחנן לאשתא צמירתא לישקל סכינא דכולא פרזלא וליזל להיכא דאיכא וורדינא וליקטר ביה נירא ברקא יומא קמא ליחרוק ביה פורתא** (ה) **ולימא** [1]**וירא מלאך ה׳ אליו וגו׳ למחר ליחרוק ביה פורתא ולימא** [2]**ויאמר משה אסורה נא ואראה למחר ליחרוק ביה פורתא** (ו) **ולימא** [3]**וירא ה׳ כי סר לראות וגו׳ א״ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי ולימא** [4]**ויאמר אל תקרב הלום וגו׳ אלא ליומא קמא לימא וירא מלאך ה׳ אליו וגו׳ ויאמר משה וגו׳ ולמחר לימא וירא ה׳ כי סר לראות ולמחר ויאמר (ה׳) אל תקרב הלום וכי פסק ליה ליתתיה ולפסקי ולימא הכי הסנה לאו משום דגביהת מכל אילני אשרי הקב״ה שכינתיה עלך אלא משום דמייכת מכל אילני אשרי קודשא ברוך הוא שכינתיה עלך וכי היכי דחמיתיה אשתא לחנניה מישאל ועזריה ועריקת מן קדמוהי כן תחמיניה אשתא לפלוני בר פלונית ותיערוק מן קדמוהי לסימטא לימא הכי בז בזייה מס מסייא כם כסייה שרלאי ואמרלאי אלין מלאכי דאישתלחו מארעא דסדום ולאסאה שחינא כאיבין בזך בזיך בזבזיך מסמסיך כמון כמיך עיניך ביך עינך ביך אתריך בך זרעיך בקלוט וכפרדה דלא פרה ולא רביא כך לא תפרה ולא תרבה בגופיה דפלוני בר פלונית** (ז) **לציפה לימא הכי חרב שלופה וקלע נטושה לא שמיה יוכב חולין מכאובין לשידא לימא הכי הוית דפקיק דפקיק הוית ליטא תבור ומשומת בר טיט בר טמא בר טינא כשמגז מריגז ואיסטמאי לשידא בית הכסא לימא הכי אקרקפי דארי ואאוסי דגורייתא אשכחתון לשידאי בר שיריקא פנדא במישרא דכרתי חבטיה בלועא דחמרא חטרתיה: ובני מלכים בזגין: מאן תנא א״ר אושעיא רבי שמעון היא דאמר** (ח) **כל ישראל בני מלכים הם רבא אמר** [8]**בארגיג בכסותו ודברי הכל: מתני׳** (ב) **יוצאין בביצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב משום רפואה** (ט) **דברי ר״מ וחכמים אוסרין אף בחול משום דרכי האמורי: גמ׳ יוצאין בביצת החרגול דעבדי לשיחלא ובשן של שועל דעבדי לשינתא דחייא למאן דניים דמיתא למאן דלא ניים: ובמסמר מן הצלוב: דעבדי לזירפא: משום רפואה דברי רבי מאיר:** (ט) **אביי ורבא דאמרי תרוייהו** (י) **כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי** (יא) **הא אין בו משום רפואה יש בו משום דרכי האמורי והתניא אילן שמשיר פירותיו סוקרו (וצובע אותו) בסיקרא וטוענו באבנים בשלמא טוענו באבנים כי היכי דליכחוש חיליה אלא סוקרו בסיקרא מאי רפואה קעביד כי היכי דליחזייה אינשי וליבעו עליה רחמי כדתניא** [5]**וטמא טמא יקרא** (יב) **דצריך להודיע צערו לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים אמר רבינא כמאן תלינן כובסי בדיקלא כי האי תנא תני תנא בפרק** (יג) **אמוראי קמיה דר׳ חייא בר אבין א״ל** (יד) **כולהו אית בהו משום דרכי האמורי לבר מהני מי שיש לו עצם בגרונו מביא מאותו המין ומניח ליה על קדקדו ולימא הכי חד חד נחית בלע בלע נחית חד חד אין בו משום דרכי האמורי** (טו) **לאדרא לימא הכי נגעצתא כמחט נגעלתא כתרים** (טז) **שייא שייא האומר**

בני מלכים יוצאין בזגין מאן תנא ר״ש היא כו׳. פי׳ הקונטרס [א]וליכא למיחש דילמא ממייכי בהו ואתו לאתויי וא״מ מכל מקום [ב]ליחוש דילמא איפסיק ואתי לאתויי כדאמרינן לעיל גבי עבד דלא יצא בחותם שבצואתו וי״ל דהכא מיירי בחלוים בשלשלת דלא מיפסקי [ג]וריב״א פירש דבירושלמי מוקי לה בקטנים דאפילו אי פסיק ומייתי לה ליכא איסור והכי איתא בירושלמי ר׳ זעירא אומר בזוג שבצואתו ומהו כל אדם דקתני במתניתין בין קטנים עשירים בין קטנים עניים מתניתין פליגא עליה דרבי זעירא ולא בזוג שבצואתו כאן בגדולים כאן בקטנים פירוש ההוא דלא יצא בזוג שבצואתו בגדולים דלמא מיפסיק ואתי לאתויי והא דשרי הכא בקטנים דליכא למיחש כדפי׳ מ״מ יש לדקדק אמאי נקט בני מלכים כיון דליכא חשש אי מייתי להו קטן בידים וי״ל דאי לאו בני מלכים הוו מחייכו עליה בני מלכים כל שעה ואי אפשר שלא ישמע אביו מעולם ויטלם אביו בידו ואתו לאתויי אבל אי בני מלכים לא מחייכי אם כן אפילו אי מיפסיק ליכא למיחש דילמא מייתי להו אבוה דלא שכיח שיהא אביו בלדו בשעה שיפסוק:

הדרן עלך במה אשה

הסנה לאו משום דגביהת מכל אילני אשרי הקב״ה שכינתיה עלך אלא משום דמייכת מכל אילני אשרי קודשא ברוך הוא שכינתיה עלך וכי היכי דחמיתיה אשתא לחנניה מישאל ועזריה ועריקת מן קדמוהי כן תחמיניה אשתא לפלוני בר פלונית ותיערוק מן קדמוהי לסימטא לימא הכי בז בזייה מס מסייא כם כסייה שרלאי ואמרלאי אלין מלאכי דאישתלחו מארעא דסדום ולאסאה שחינא כאיבין בזך בזיך בזבזיך מסמסיך כמון כמיך עיניך ביך עינך ביך אתריך בך זרעיך בקלוט וכפרדה דלא פרה ולא רביא כך לא תפרה ולא תרבה בגופיה דפלוני בר פלונית (ז) לציפה לימא הכי חרב שלופה וקלע נטושה לא שמיה יוכב חולין מכאובין לשידא לימא הכי הוית דפקיק דפקיק הוית ליטא תבור ומשומת בר טיט בר טמא בר טינא כשמגז מריגז ואיסטמאי לשידא בית הכסא לימא הכי אקרקפי דארי ואאוסי דגורייתא אשכחתון לשידאי בר שיריקא פנדא במישרא דכרתי חבטיה בלועא דחמרא חטרתיה: ובני מלכים בזגין: מאן תנא א״ר אושעיא רבי שמעון היא דאמר (ח) כל ישראל בני מלכים הם רבא אמר [8]בארגיג בכסותו ודברי הכל: **מתני׳** (ב) יוצאין בביצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב משום רפואה (ט) דברי ר״מ וחכמים אוסרין אף בחול משום דרכי האמורי: **גמ׳** יוצאין בביצת החרגול דעבדי לשיחלא ובשן של שועל דעבדי לשינתא דחייא למאן דניים דמיתא למאן דלא ניים: ובמסמר מן הצלוב: דעבדי לזירפא: משום רפואה דברי רבי מאיר: (ט) אביי ורבא דאמרי תרוייהו (י) כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי (יא) הא אין בו משום רפואה יש בו משום דרכי האמורי והתניא אילן שמשיר פירותיו סוקרו (וצובע אותו) בסיקרא וטוענו באבנים בשלמא טוענו באבנים כי היכי דליכחוש חיליה אלא סוקרו בסיקרא מאי רפואה קעביד כי היכי דליחזייה אינשי וליבעו עליה רחמי כדתניא [5]וטמא טמא יקרא (יב) דצריך להודיע צערו לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים אמר רבינא כמאן תלינן כובסי בדיקלא כי האי תנא תני תנא בפרק (יג) אמוראי קמיה דר׳ חייא בר אבין א״ל (יד) כולהו אית בהו משום דרכי האמורי לבר מהני מי שיש לו עצם בגרונו מביא מאותו המין ומניח ליה על קדקדו ולימא הכי חד חד נחית בלע בלע נחית חד חד אין בו משום דרכי האמורי (טו) לאדרא לימא הכי נגעצתא כמחט נגעלתא כתרים (טז) שייא שייא האומר

מסורת הש״ס

(א) [נערוך גרס שיני פי׳ מתיכה קטנה], ב) [גירס׳ הערוך מוכרי פי׳ קבריס ע״ש בערך סכל ח׳], ג) [עי׳ תוספות שבועות טו: ד״ה אמרו], ד) [גיר׳ הערוך לכיצא בערך כבא ג], ה) לקמן קיח. קמא. ב״מ קיג:, ו) [גירס׳ הירושל׳ דברי רבי יוסי ר׳ מאיר אוסר אף במולן], ז) מולין עז:, ח) [מלא הא ליתא במולין ומשמע שם דהכל מדברי אביי ורבא ועי׳ בפירש״י דהכא ד״ה שיש וכו׳ ופרכינן הא אין בו וכו׳], ט) מו״ק ה. [סוטה לב:] חולין עח. נדה סו., י) עי׳ בערוך ערך אמורי, כ) [גירסת הערוך לאחדא], ל) [גירס׳ הערוך שם שם פי׳ המם המקן], מ) [ממדבר יד תרגום קרעו בזגון], נ) [לקמן קיח.], ס) פ״ו ופ״ח,

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה סילוי ענפים קטנים: (ב) ד״ה ושבעה מיני כמונא גרעיני:

גליון הש״ם

גמרא ולימא וירא מלאך. עיין שבועות דף טו ע״ב תוספות ד״ה אסור ופסקים דף קיח ע״א תוספות ד״ה נפתח: **שם אביי ורבא דאמרי** תרוויהו כל דבר שיש בו משום רפואה. עיין בב״מ דף מז ע״ב תוספות ד״ה כיס ומרגלי: **שם** בולהו אית בהו משום דרכי האמורי. עיין תשובת רשב״א סימן תי״ג באלכוסה:

מוסף רש״י

כל דבר שיש בו משום רפואה. כגון משקה או סם או לחם שנאפה על המכה (חולין עז:). **הא אין בו משום רפואה.** כגון שעשאן שלא על המולי, כגון קטורת שלא בפרשת דרכים וכיוצא בהם, שדומה לגימום (שם). **וטמא טמא יקרא.** צועק ואומר טמא הוא (חולין עח.) כלומר קורו מעליו שטמא הוא (סוטה לב:).

רבינו חננאל

בני מלכים בזוגים. אוקמה רב בזוג ארוג בכסות, ולדברי הכל כי האי גוונא שרי. פי׳ שיחלא, פצע האוזן. פי׳ זירפא, (עכיבתא) [ענביתא]. **אביי** ורבא דאמרי תרוייהו כל שהוא משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי. ירושלמי רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל שמרפא אין בו משום דרכי האמורי (כפסא).

עין משפט נר מצוה

פח א מיי׳ פי״ט מהל׳ שבת הלכה יח סמג לאוין סה טוש״ע ס״ח סימן שא סעיף כג:

פט ב ג מיי׳ שם הלכה יג טוש״ע שם סעיף מז:

צ ד מיי׳ פ״י מהלכות טומאת צרעת הלכה ח וסמג עשין לה:

תורה אור השלם

1 וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל:
שמות ג ב

2 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה:
שמות ג ג

3 וַיַּרְא יְיָ כִּי סָר לִרְאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי:
שמות ג ד

4 וַיֹּאמֶר אַל תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא:
שמות ג ה

5 וְהִצְּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא:
ויקרא יג מה

לעזי רש״י

קיבל״ש [קיבילי״ש]. יתדות.
אישקרני״ר [אינקריני״ר]. לחרוץ (חריץ).
קרו״ג [קלו״ג]. מורסה.
אונפולי״ש [אנפולי״ש]. בועות (תפיחות בעור, מלאות נוזלים).

מוסף תוספות

א. וכיון שכן כל אחד מישראל ראוי לכך. **ביצע״ל. ב.** כיון שאינו ארוג. **ביצע״ל. ג.** דמיירי בזוגין יקרים שיוצאין בהן בני מלכים כגון של כסף ושל זהב דליכא למיחש בהו דילמא מיפסיק, דמסתמא תקונין הן יפה בשלשלאות של כסף. **תוס׳ לעיל נמ.**